

Милица М. АЛЕКСИЋ
ORCID 0000-0002-0487-9847
Педагошки факултет у Врању
Универзитет у Нишу

УДК 821.163.41.09-32 Поп-Младенова В.
- оригинални научни рад -
DOI: 10.5937/gufv2501029A

МОТИВ НЕСРЕЋНЕ ЉУБАВИ У ПРОЗИ ВУКЕ ПОП-МЛАДЕНОВЕ

...но да ли горе, да ли реке одвојише нас...

Деспот Стефан Лазаревић *Слово љубве*

Сажетак: У раду ће бити интерпретиран мотив несрећне љубави у прози скрајнуте српске књижевнице Вуке Поп-Младенове. Поред романа Давија, корпус истраживања обухватају и следеће приповетке: Чича-Недељков имендан, Марковица, Кад процвета јасличе, Станче Топал-Стојаново, Софка Хаци-Манина, Султана, Доткин жал, Стојне попово, Зафир сина жени, Сајбија и Мита Смејурија. На њиховом композиционом плану препознаје се пет етапа: рађање љубави (експозиција) – забрана (заплет) – раздвајање/растанак (кулминација) – болест (перипетија) – духовна или физичка смрт/срећан исход (расплет). Истраживање ће бити усмерено ка пореклу забране љубави, необичном боловању јунака због љубави и тројакој могућности расплета, уз наглашавање трагизма који јунаке прозе Вуке Поп-Младенове приближава јунацима народних балада.

Кључне речи: Вука Поп-Младенова, мотив несрећне љубави, трагизам, композиција, млади јунаци.

1. Увод

Вукосава Поп-Младенова (рођ. Милосављевић, 1885–1951), заборављена српска књижевница рођена у Параћину, а преминула у Београду, својим не тако великим прозним опусом, смештеним у просторе Врања и околине, оставила је за собом трајну и вредну слику ових простора

* milica.aleksic@gmail.com, milicaa@pfvr.ni.ac.rs

** Рад је настао у оквиру пројекта Књижевна прошлост и садашњост на простору југоисточне Србије Огранка САНУ у Нишу (бр. 0-19-18).

с краја XIX века. Период живљења у Врању (1910–1924. и 1928–1933)¹ продубио је љубав Вуке Поп-Младенове према делу Борисава Станковића, која се, како истиче Момчило Златановић, изродила већ у њеној шеснаестој години, кроз први сусрет са Станковићевим приповеткама, али и са њим самим: „Још у раној младости упознала је лично Борисава Станковића. Тај сусрет је за њу био један од пресудних чинилаца у животном опредељењу, јер јој је велики писац дао снажан подстрек да завирује иза капицика и тешких капија, да се удубљује у сложену психу Врањанаца, у њихову тугу, емоционалну песму и заносну игру” (Златановић, 1972: 5).

Инспирирана поетиком Борисава Станковића, Вука Поп-Младенова продужава његову нит писања о несрећној љубави и промашеним људским судбинама. Можда управо у томе лежи и скрајнутост њеног дела до данашњих дана, у „несумњивим слабостима и осредњостима [...] књижевног дјела”, али и у „нашем пословичном немару према истраживању и очувању умјетничке, културне и књижевне баштине” (Максимовић, 2013: 5–6). Као што је и иначе био случај са женама у књижевности с краја 19. и почетка 20. века, које су своје текстове објављивале искључиво у периодици и услед свог маргинализованог положаја нису постале део књижевног канона², и Вука Поп-Младенова остала је по страни када је у питању рецепција њеног књижевног дела у науци о књижевности. О њој је врло мало писано и њено дело је до данашњих дана веома мало познато широј јавности. Због тога је неопходно ново читање дела Вуке Поп-Младенове, те сагледавање њеног значаја за књижевну прошлост на простору југоисточне Србије.

2. Мотив несрећне љубави

Велика тема прозе Вуке Поп-Младенове јесте несрећна љубав јунака и „свака [је њена] приповетка велика трагедија живота” (Смиљковић, 1998: 146; прим. М.А). На композиционом плану ових текстова могуће је, као у драми³, запазити следећи развој етапа: рађање љубави (експозиција) – забрана (заплет) – раздвајање/растанак (кулминација) – болест (перипетија) – духовна или физичка смрт/срећан исход (расплет). Основни заплет јесте „љубав јунака, која наилази на препреке” (Томашевски, 1972: 240), и он је непосредно близак расплету, који ће се и одиграти у складу са природом забране љубави, те могућности или немогућности њеног превазилажења.

¹ Врање је било родно место оца Вуке Поп-Младенове, иначе свештеника, а она је у овом граду радила као поштанска службеница у периодима између 1910. и 1924. и између 1928. и 1933. године. Од 1924. до 1928. Вука Поп-Младенова службовала је у Скопљу. Врање је напустила 1933, откада живи у Београду све до смрти 1951. године.

² Више о женској књижевности, њеним особеностима и значају, као и о феминофилним часописима у Србији, видети у: Милинковић, 2022: 11–28. Поменути ауторка препознаје женску књижевност као ванканонску, маргинализовану, али врло драгоцену са аспекта новог историзма, те реконструкције друштвене стварности у Србији и промене положаја жена у друштву с краја 19. и прве половине 20. века.

³ В. Томашевски, 1972: 238–242.

Јунаци приповедака Вуке Поп-Младенове носиоци су трагичних судбина у патријархално уређеној заједници, што их приближава јунацима балада у народној књижевности. Ова два жанра повезују најмање три интернационална мотива: несрећна љубав двоје младих пред којом се испречила воља родитеља, насилна удаја и увређена љубав (в. Крњевић, 1978: 29). Љубав младих јунака почиње у раној младости као прва и, како ће се испоставити, фатална јер, као забрањена а необично снажна, непосредно одређује и њихов животни пут, скраћујући га или га чинећи промашеним.

2.1. Од рађања љубави до њене забране и расанка

Опште место у прози Вуке Поп-Младенове јесте идеализација прве љубави, која се рађа у раној младости или своје клице има већ у детињству младих јунака. Приповетка *Кад процвета јасличе* најбољи је пример идеализације менталних простора ране младости и прве љубави кроз слику аркадијских и неоромантичарских простора природе, у којима су се заљубљени радо састајали:

„Њихове ниске необојене порте везивао је уски сокачић поред саме реке, те на пролеће кад озелене брда на обали процвета и слатко замирише зова и запева један славуј сакривен у грању, Цвети игра снага, трепери јој испод груди од неисказане милине јучерашњег загрљаја и топлот и светлог сунца над сокаком.

Поваздан ради неуморно, гали се око мајке, помаже по кући, тумара по башчи, плеви, чисти и пресађује лале и зумбулове те да јој гушће и 'по катмер' (дупле) процветају. А кад падне вече, притаји се на малом доксату, трепери и послушкује јер зна да ће отуда, од чаршије, па поред чесме да наиђе он, са гуњчетом преко рамена, забачене шајкаче, уморан од посла, али кршан и млад и да запева:

– Нема ми гу Цвета по двор да ми шета...” (Поп-Младенова, 1972: 28).

Осећања љубавне радости кореспондирају са сликама природе – у тренуцима када нестане могућности састајања заљубљених, чини се да и природа пати. Тако у приповеци *Софка Хаџи-Манина* слика јесени смењује слику пролећа и лета у винограду, у коме су се крадом састајали Софка и Јанчи: „Зајесенило... Свршиле се бербе винограда. Баште вену а сунце излази сетно и рано иза брегове” (Исто: 40). Отуда се за менталне просторе љубави у прози Вуке Поп-Младенове везују идеализација прошлости и жаљење за њоме, јер након краткотрајне среће долази до расанка заљубљених. Природа, при томе, никада нема само функцију декора и хронотопа састанака, већ има важну улогу у карактеризацији младих јунака и приказивању њихових осећања.

До расанка или раздвајања младих долази услед спољашњих или унутрашњих узрока. Спољашњи су чешћи и они подразумевају социјалне и

класне разлике, као и забрану од стране завађених родитеља. Раздвајање младих јунака услед воље њихових родитеља основни је проблем већ поменуте приповетке *Софка Хаџи-Манина*, јер се богата јединица свога оца не може удати за сиромашног музиканта. Софкин отац има одређена очекивања у вези са њеном судбином и удајом: „Удава је далеко у туђину за господина, јер за Софку нема момак у град” (Исто: 38). Насилна удаја подразумева Софкин растаок од вољеног, што на композиционом плану доноси прекрет у развоју радње.

Мотив забрањене љубави због социјалних разлика слично је обрађен и у приповеци *Султана*, док је у приповеци *Зафир сина жени* реч о сукобу очева двоје заљубљених. Свим поменутим приповеткама заједничко је то да млади јунаци немогућност остварења своје љубави схватају као судбину или фатум, као нешто на шта се не може утицати, нити се та препрека може отклонити. Ово потврђује Цвета у приповеци *Кад процвета јагличе*, када ће о забрани љубави због сукоба очева рећи кратко и помирљиво: „К’смет” (Исто: 32). Патријархално васпитање у овим младим јунацима онемогућава сваку мисао о могућој борби за љубав.

Осим класних разлика, забрана љубави у приповеткама Вуке Поп-Младенове потиче и од псеудоинцестуозних односа. Овде није реч о правим, биолошким породичним везама; у случају приповетке *Чича-Недељков имендан*, ради се о љубави између Недељка и заове његове сестре. Иако није заснована на правом инцесту, оваква љубав унапред је забрањена као родоскрвна. Приповетка *Станче Топал-Стојаново* обрађује забрањену љубав између Стане, најлепше и најстарије ћерке свога оца, и Николе, некадашњег наочета које је Станин отац довео у породицу и прихватио као своје. У таквим породичним односима, одрасли заједно, Стана и Никола су једно другом били попут сестре и брата, што њихову љубав чини немогућом и забрањеном, родоскрвном. Раздвајање се и у овом случају прихвата као усуд: „Тежак и горак је наш ‘к’смет’, али плакање не помага...” (Исто: 36).

Забрана љубави која потиче од верских разлика двоструко се као мотив појављује у кратком роману *Давија*, на плану две генерације јунака – најпре између Алтане и Рашид-бега, а потом и између њеног сина Томе и његове ћерке Алтан. Занесен лепотом младе Српкиње Алтане, Рашид-бег пренебрегава чињеницу да је ожењен и да има дете, већ моли Алтану да бежи са њим. Алтана је носилац честитости и разума, па морал ставља испред заљубљености, одбија Рашид-бега и удаје се за Николу Србинца. Две деценије касније, судбина ће уредити да се догоди обострана љубав између њихове деце, али да се, поново, због верских разлика и смртне опасности Тома и Алтан морају растати. Иако су се чак кришом венчали у Грачаници, чиме је привидно превазиђена препрека њиховој љубави, на путу до Враћа и Николине куће сустиже их Јусуф-паша, који би убио Николу јер је Алтан њему била обећана. Алтан верује у љубав: „[...] Исус и Алах ће не саставе кад-тад” (Поп-Младенова, 2005: 367) и заклиње Николу да бежи. Упркос вери у љубав, живот ће раздвојити ово двоје јунака и следећи њихов сусрет одиграће се много година касније, када Алтан буде

тражила свог погинулог мужа, а Тому неће ни препознати. Тома њу препознаје и у том тренутку осећа жар младалачке љубави, али приоритет даје породици коју већ има. Одустајањем од могућности да поново буде са Алтан, он поступа као његова мајка много година раније, чиме се, можемо рећи, прича понавља.

Насупрот досад поменутим текстовима Вуке Поп-Младенове, у којима је мотив несрећне љубави скопчан са спољашњим забранама, у неколико њених приповедака несрећна љубав последица је унутрашњих забрана. Реч је о увређеној љубави младића услед гордости девојке или неспоразума – попут клевете у приповеци *Мита Смејурија* да је истоимени јунак украо дукате својој вереници и њеној мајци. У *Доткином жалу*, Дотка је несрећно заљубљен у горду ћерку свога газде, која га презриво отера и назове шкембетом док ју је он чежњиво посматрао током купања. Приповетка *Марковица*, са друге стране, за главну јунакињу има лик у развоју, Бисеру, која најпре одбија Марка, као „‘големџика’ – горда – и ‘галена’ – мажена” (Поп-Младенова, 1972: 21), али потом спознаје свој грех, каје се и удаје се за њега када је он због неузвраћене љубави већ био на самрти.

2.2. Боловање због љубави

Одбијање и увређена љубав, као и љубав забрањена услед социјалних разлика или неслагања родитеља, доводе до тешке болести младих јунака. То боловање због љубави врло је специфично: озбиљно и животно угрожавајуће, али без јасног соматског узрока. За ове јунаке приповедач ће рећи да „чекају дан”, да дуго леже болујући док њихове породице узалуд трагају за леком. Јунак приповетке *Марковица* чак ће и умрети од љубави: „Лечише га оце и ‘ећими’ – доктори – читаше му попови... водише га у цркве и манастире... појише га бабе и гледарице разним ‘иљачима’ – лековима, али откинутом срцу младићевом лек се не нађе” (Исто: 22). Чак ни када се горда Бисера буде покајала за свој грех и сама дошла да се венча са њим, сироти младић, толико ослабљен и измучен тугом и дертом, није могао да се придигне из самртничке постеље, већ умире осам дана по венчању.

За чудноватост боловања од љубави приповедач ће на самом почетку текста *Стојне попово* рећи: „Болно је Стојне попово. ‘Болно је без ред’” (Исто: 57). Изразом „без ред” указује се на сав парадокс живота: могућност да једно младо биће толико тешко болује и умре пре времена, пре некога старијег, како је једино могло бити „по реду”. Умирање због неузвраћене љубави јесте умирање „без дан”, и ова судбина задесиће једног од јунака приповетке *Сајбија*: „А њен Тане умре ‘без дан’. Сушио се читаве две године. Пила га потајна ватра и кашљао. Мата трчала ‘по жене’. Врачале му оне и кувале траве. Водила код доктора... Они га куцали по испупченим ребрима и кључњачама, слушали... али му нису давали никакве лекове;

rekli му само да што више шета у пољу и једе јаку храну” (Исто: 93). Испоставиће се, из апорија у тексту⁴, да Танина жена Мата никада није заборавила своју прву младалачку љубав и да је Тана умро болујући због њене немогућности да га истински воли.

Није случајно што се узрок боловања несрећно заљубљених јунака прећуткује у виду елизија. То су болови о којима се не говори наглас, и то из патријархалног стида и дубоког уверења да је љубав немогућа, да је таква судбина. У случају јунакиње приповетке *Станче Топал-Стојаново* овим узроцима придружује се и сва страхота инцестуозности љубави према ономе ко би требало да јој буде као брат: „– Станче!... Лалке!... Скачу једна за другом сестре из кревета те јој трљају руке и вратне жиле, милују и питају зашто плаче. Долази и мајка, баје јој од урока, прска је ‘светом водицом’, али Станче јеца и даље, чупа косу, јер оно што кида њено срце ‘неје за казување’” (Исто: 34). Лек за девојку њена породица тражи у црквама и манастирима јер је „њена ‘бољка’ падала на читаву кућу, тешка као олово” (Исто: 36).

О фаталној и због верских разлика забрањеној љубави Алтан ће смети да се повери само својој тетки: „[...] Изгоре ме данас с очи ђаур. Осећам: не могу да преболим!” (Поп-Младенова, 2005: 354). Тетка јој, као у каквој страшној болести⁵, најпре чита молитве из Курана, а потом је лечи враџбинама – гашењем жара у води. Враџбинама се против несрећне љубави у *Давији* брани и Шемса, молећи супарницу да јој пошаље белег са кошуље у којој је провела прву брачну ноћ, „беја да лекујем и чарујем, да те заборави” (Исто: 348). Враџбине су заиста и помогле несрећно заљубљеном бегу да заборави Алтану и врати се својој законитој жени.

До мотива болести у *Доткином жалу* доводи мотив увређене љубави. Дотка, дакле, на препреку љубави наилази изнутра, у повређеној сујети, због чега пада у постељу:

„Падо да легнем болан. Ватрушина, бунцање, а кад се одверем пред очи ми Васка, а у уши онај реч – шкембе. Доодише ми газда и газдарица, доносише ми понуде и иљачи, ама Васка, тај вера не поручи нешто по некога, не пита што ми бидна и како сам.

Пуста младост, господине, па човек самога себе лаже! Нада се. [...]

Болова од Благовести до Св. Тројицу. Дигосе сви руке од мене. Ама т'г одједанпут испрати ми Господ један ‘сабр’ на срце, једну љутину и један инат, и од тој се диго [...]

 (Поп-Младенова, 1972: 53).

⁴ Према Изеру, апелативна структура текста позива читаоца на сарадњу и интеракцију. „А то значи: читалац непрестано попуњава, односно отклања празна места. Тиме што их отклања, он користи онај простор који је њему остављен за тумачење, те васпоставља и такве односе између појединих аспеката који нису формулисани текстом” (Изер, 1978: 102).

⁵ Алтанину необичну болест примећује и њен отац: „Алта ми болује. [...] Обрашчићи ву пожутеше, крије очи од мене и од браћу; ђеф нема. Не тече ми песма како до скоро кроз кућу, а удадбу кој да ву спомене?” (Поп-Младенова, 2005: 351). Он слуги да је узрок Алтаниној болести несрећна љубав, али одбија Јусуф-пашин савет да убије *ђаура* (погрдан назив за хришћанина), свестан колико би тиме повредио своју мезимицу.

У његовом случају, дакле, препрека је у њему самом, у погрешном избору љубави, и зато му не помажу ни лекови, ни молитве, ни мађије – чему прибегавају сви несрећно заљубљени јунаци Вуке Поп-Младенове – већ ће болест победити тек када се буде суочио са самим собом.

2.3. *Расплет (промашен живот, смрт или срећан исход)*

Као својеврстан преокрет на композиционом плану приповедака Вуке Поп-Младенове, љубавно боловање води ка коначном расплету, који може бити тројак – након болести јунак преживи, али је духовно мртав; јунак умире због несрећне љубави или долази до срећног исхода и реализације љубави. Најчешћи тип расплета јесте промашен живот јунака, физичко оздрављење од љубавног боловања, али без животног елана и животне радости. Тако ће Станче (*Станче Топал-Стојаново*) одабрати насилну удају за невољеног и остатак живота провести у патњи. И њен несудбеник Никола живот проводи у дерту и без своје породице, што показује епилог: „А после много година весели се једне летње ноћи у Бањи Коле, стари момак и богати трговац у граду, ‘који болује од неки стари мерак’, али не казује никоме” (Исто: 36). Никола свој пандан има у Станковићевом Митки, који такође кроз песму проживљава свој карасевдах, уз битну разлику да је карактеризација лика Николе извршена врло површно, будући да интенција ауторке није била развијена карактеризација Николиног лика, већ исход или расплет – а то је промашен његов живот.

Насилна удаја и у *Султани* доводи до несрећног живота насловне јунакиње јер ће, осим непрежаљене љубави према Јанчи, Султана бити мучена још и раном смрћу свог мужа, родитеља, тешком борбом да прехрани и ишкољује свог јединца и, најзад, његовом смрћу. Уз насилну удају, у *Софки Хаџи-Маниној* за јунакињу наступа закаснело тихо боловање због несрећне љубави (разлика у композиционим етапама) и она убрзо умире.

Промашен живот, гори од физичке смрти, представљаће расплет приповетке *Марковица* јер некада горда Бисера, мучена грижом савести што је Марко умро због несрећне љубави, цео живот проводи у самоћи и кајању. Јунаци приповедака *Чича-Недељков имендан*, *Доткин жал* и *Мита Смејурија* одликују се једном заједничком цртом у расплету радње: сва тројица протагониста због несрећне љубави у очима околине постају налик на заумне људе или на оне према којима околина осећа неку врсту подсмеха или сажалења. Недељко ће, под изговором да сваке недеље слави свој имендан, банчити са музикантима, мучен непрежаљеном љубављу, Мита ће се од муке смејати као луд и отуда и добити надимак Смејурија, док ће Дотка некадашњу увреду, као из ината оној која ју је изговорила, претворити у свој животни позив и продавати шкембиће на улици, на велико чуђење своје околине.

Неочекиван срећан расплет одиграће се у приповеткама *Стојне попово* и *Зафир сина жени*, јер ће, упркос првобитној забрани од стране родитеља, млади јунаци ступити у брак. Стојне болује годину дана, чекајући смрт, али у тој њеној болести њени и Ганини родитељи увиђају тежину свог греха и мире се. „Туј ли беше работа?? Толка твоја бољка?...” (Исто: 63), задиркиваће је другарице након срећног завршетка, оздрављења и удаје за вољеног. И Магда ће бити исте среће, јер ће се удати за Тому упркос ранијој забрани љубави. Класне разлике, на којима је Томин отац Зафир раније инсистирао, престале су да буду важне након што му је Магда спасила живот.

До срећног расплета долази и у приповеци *Сајбија* услед поновног уједињења двоје јунака које је у младости раздвојила воља девојчиних родитеља. После смрти мужа, Мату ноћу кришом посећује Јован, али због патријархалног стида и статуса удовице, Мата те посете пред родбином представља као посете *сајбије*. Према народном веровању, сајбија је господар (Карацић, 1969: 739), дух домаћина који „живи невидљив у зидовима, бди и тумара ноћу кад сви поспу” (Поп-Младенова, 1972: 93), за кога се негде верује да има и обличје кућне змије.⁶ Нико и не слуту да би Мата усред жалости за мужем могла имати другог човека, нити би она то смела да изговори, због чега се тобоже жали на кућног духа и моли родбину да је ноћу чува. Промене се на њој, међутим, не могу сакрити: „Али, за чудо, Мата се пролепшава. Извија се из хаљина као да ће да полети. Она црна шамија као да је туђа, а ‘Сајбија’ да сруши кућу, по сву ноћ, и кад има неко код ње и кад је сама” (Исто: 95). Матина мајка слуту истину и наговара мужа да преудају Мату, и то за њену прву љубав, Јована, кога су јој некада раније бранили из социјалних разлога. Епилог приповетке потврђује Матине и Јованове ноћне сусрете и пре брака: они добијају дете само седам месеци по венчању.

3. Закључак

Доминантна тема у прози Вуке Поп-Младенове јесте тема несрећне љубави. Дерт који осећају јунаци ове књижевнице близак је дерту младих јунака Борисава Станковића и Светозара Ћоровића. То је љубав која наилази на забране и отуда је неостварива, али ни са временом не пролази, већ јунаке мучи до краја живота или их чак доводи до преране смрти. Страдање и смрт (духовна или физичка) приближавају јунаке прозе Вуке Поп-Младенове јунацима народних балада, уз мотив несрећне љубави, који

⁶ Тихомир Ђорђевић (2021: 199) пише о сајбији као о кућној змији: „Негде народ мисли да је у кућној змији дух каквога умрлог претка или каквог живог рођака, и да се због тога не убија”. Ако овоме придодемо амбивалентну архетипску симболику змије као женског принципа и плодности, Велике мајке, која рађа и прождире (Уроборос), са једне стране, те мушког принципа и сексуалности кроз њен фалусоидни облик са друге стране (Требејшанин, 2011: 468–472), недвосмислено разоткривамо кршење табуа у приповеци Вуке Поп-Младенове у виду недозвољених ванбрачних односа између Мате и Јована.

је скопчан са вољом родитеља, насилном удајом или увређеним осећањима. „Зато ове приповетке нису само велике метафоре смрти већ и симболи стремљења људских душа ка космосу, светлу наде. Без обзира колико се јунак труди да искаже богатство своје душе, ипак страда. Страдају више и потресније сензибилнији, они који на живот гледају другачијим, духовним очима” (Смиљковић, 1998: 146). То су млади јунаци вођени идеалима и најчистијом љубављу, али је њихова егзистенција везана за паланку и њен патријархални морал, који остварење љубави забрањује и онемогућава. Забрана љубави јунаке доводи у стање мистериозне и тешке болести којој нема лека, од које они могу чак и умрети, а и ако физички преживе, остају духовно мртви јер „[...] једна гламња кад ти улегне у младост у груди, пије те док [...]” (Поп-Младенова, 1972: 49).

Трагична судбина младих јунака и мотив несрећне љубави приближавају прозу Вуке Поп-Младенове народној балади, уз непосредну инспирисаност ауторке делом Борисава Станковића, о којој је она и сама говорила. Упркос недостацима попут недовољно развијене портретизације јунака или композиционих слабости кратког романа *Давија*, проза Вуке Поп-Младенове са својим квалитетима у виду лирских пасажа, снажних емоција, занимљивости фабуле и аутентичности говора Враћа и те како заслужује нова читања и значајније место у српској науци о књижевности.

Извори

1. Поп-Младенова, В. (1972). *Људски јади: приче из живота старог Враћа*. Прир. М. Златановић. Враће: Библиотека Историјског архива.
2. Поп-Младенова, В. (2005). *Давија*. Прир. М. Златановић. Враће: Народни музеј.

Литература

3. Ђорђевић, Т. (2021). *Природа у веровању и предању нашега народа II*. Београд: Српска књижевна задруга.
4. Златановић, М. (1972). Вука Поп-Младенова. Предговор у: *Људски јади: приче из живота старог Враћа*. Враће: Библиотека Историјског архива, 5–14.
5. Изер, В. (1978). Апелативна структура текстова. У: Марицки, Д. (Прир.): *Теорија рецепције у науци о књижевности* (94–115). Београд: Нолит.
6. Карацић, В. (1969). *Српски рјечник (1818)*. Београд: Просвета.
7. Крњевић, Х. (1978). О нашим народним баладама. Предговор у: *Антологија народних балада*. Београд: Српска књижевна задруга, 7–49.
8. Максимовић, Г. (2013). *Заборављени књижевници: књижевноисторијски огледи о скрајнутим писцима српског 19. вијека*. Пале: Српско просвјетно и културно друштво „Просвјета”.

9. Милинковић, Ј. (2022). *Женска књижевност и периодика: Мисао (1919–1937) у контексту феминистичких часописа*. Београд: Институт за књижевност и уметност.
10. Смиљковић, С. (1998). Живе слике прохујалог времена у Људским јадима Вуке Поп-Младенове. У: *Књижевност Старе и Јужне Србије до Другог светског рата: зборник радова* (145–150). Београд: Институт за књижевност и уметност – Балканолошки институт САНУ.
11. Томашевски, Б. В. (1972). *Теорија књижевности: поетика*. Београд: Српска књижевна задруга.
12. Требјешанин, Ж. (2011). *Речник Јунгових појмова и симбола*. Београд: Завод за уџбенике – HESPERIAedu.

Milica Aleksić

THE MOTIF OF UNHAPPY LOVE IN THE PROSE OF VUKA POP-MLADENOVA

Summary: *The paper will interpret the motif of unhappy love in the prose by the marginalized Serbian writer Vuka Pop-Mladenova. In addition to the novel Davija, the research corpus also includes the following short stories: Čiča-Nedeljkov imendan, Markovica, Kad procveta jagliča, Stanče Topal-Stojanovo, Sofka Hadži-Manina, Sultana, Dotkin žal, Stojne popovo, Zafir sina ženi, Sajbija and Mita Smejuriya. On their compositional level, five stages can be recognized: the birth of love (exposition) – prohibition (complication) – separation/farewell (climax) – illness (peripeteia) – spiritual or physical death/happy ending (denouement). The research will focus on the origin of the prohibition of love, the unusual suffering of the characters due to love, and the three possible resolutions, emphasizing the tragedy that brings the characters of Vuka Pop-Mladenova's prose closer to the heroes of folk ballads.*

Keywords: *Vuka Pop-Mladenova, the motif of unhappy love, tragedy, composition, young protagonists.*

Примљено: 12. 2. 2025. године.

Одобрено за штампу: 4. 4. 2025. године.